

PITANJA I ODGOVORI

UVOD

Analizirajući problematiku radno aktivne populacije u Republici Hrvatskoj evidentno je da se kontinuirano poboljšavaju uvjeti rada naših radnika. Postoji obveza trajnog unapređenja tehnoloških procesa, uređenja radne okoline, povećanja sigurnosti na radu, trajnog unapređivanja radnog okoliša i ono što se ističe kao neophodno potrebno i što je cilj je stvaranje uvjeta za zdravo radno mjesto.

Iako pripadamo zapadnoj civilizaciji i generacijama su naraštaji u našoj domovini odgajani u duhu tolerancije, poštovanja i generacijskog uvažavanja, posebno poštujući one koji obavljajući svoj posao postaju dnevni servis za sve naše potrebe, ipak postoje začuđujuća i iznenađujuća postupanja nekih naših građana. Neprihvatljivo je da se događaju prepadi, premlaćivanja i ozljeđivanja radnika na njihovim radnim mjestima. Onih od kojih agresivni građani traže pomoć ili ih napadaju tijekom pružanja pomoći ili im neposredno svojim radom omogućuju da obave neke svoje aktivnosti. Začuđujuća je i neobjašnjiva količina agresije i negativne energije kojom pojedinci napadaju zdravstvene djelatnike, liječnike i medicinske sestre, dok požrtvovno i savjesno provode mjere zdravstvene skrbi. Isto tako je neprihvatljivo da se ničim izazvani nađu na meti napadača vozači u našim autobusima, da se uništavaju materijalna dobra koja su vlasništvo svih građana.

Najprije se treba analizirati i utvrditi gdje su korijeni neprihvatljivih postupanja. Odgovor na ove probleme nije jednostavan niti jednoznačan. Mora se pristupiti planski i sustavno. Obitelj treba dodatno senzibilizirati da djeci poklanjaju dužnu pažnju kako bi usvojili vrijednosti koje su primjerene našoj civilizaciji i vremenu u kojem živimo. Vrtići, škole i ostale odgojne i obrazovne institucije imaju nemjerljivu i nezamjenjivu ulogu u formiranju mladih osoba i odvraćanju od devijantnih postupanja.

Naše institucije, naša vozila i naše ulice moraju biti mjesta gdje se može sigurno, normalno, bez straha obavljati svoj posao, eliminirajući sve one čimbenike koji donose nemir, strepnju i nesigurnost. Zajedno mi to možemo.

1. Što obuhvaća specifična zdravstvena zaštita radnika?

Specifična zdravstvena zaštita radnika predstavlja mjere zdravstvene zaštite u vezi s radom i radnim okolišem koje se ostvaruju u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, Zakonom o zaštiti na radu i Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju te propisima donesenim na temelju tih zakona.

Mjere specifične zdravstvene zaštite koje se osiguravaju u sklopu obveznog zdravstvenog osiguranja u skladu sa čl. 3. i 71. važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju te u skladu sa čl. 6., st. 1. Odluke o osnovama za sklapanje

ugovora o provođenju specifične zdravstvene zaštite jesu:

- liječnički pregledi i dijagnostički postupci zbog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti osiguranika za poslove na kojima se može raditi samo nakon prethodnog i redovnog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti,
- praćenje zdravstvenog stanja osiguranika na navedenim poslovima,
- praćenje i analiza pobola s osnove ozljede na radu i profesionalne bolesti,
- provođenje dijagnostičkih postupaka zbog utvrđivanja profesionalne bolesti,
- edukativni programi u vezi sa zaštitom zdravlja na radu.

Provođenje specifične zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja osigurava se osiguranicima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje putem zdravstvenih ustanova koje u svojem sastavu imaju djelatnost medicine rada te ugovornih specijalista medicine rada u privatnoj praksi koje je odabrao poslodavac za svoje radnike.

2. Hoće li Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje izvršiti povrat sredstava poslodavcu plaćenih na ime periodičkih pregleda u sklopu specifične zdravstvene zaštite radnika?

Troškove prethodnog pregleda u sklopu specifične zdravstvene zaštite radnika snosi poslodavac, a Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje je obvezan vratiti poslodavcu navedena sredstva u roku od 45 dana od dana primitka zahtjeva za povrat uz predočenje odgovarajuće dokumentacije u sklopu sa čl. 18., st. 12. važeće Odluke o osnovama za sklapanje ugovora o provođenju specifične zdravstvene zaštite (u daljnjem tekstu: Odluka).

Prethodni pregledi u smislu navedene Odluke jesu pregledi koji su obavljani prije početka rada na poslovima za koje se zahtijeva prethodna provjera zdravstvene sposobnosti, kao i pregledi prije premještanja radnika na radno mjesto koje uključuje predmetne poslove te u slučaju promjene mjesta rada na način da ono postaje radno mjesto s takvim poslovima.

S druge strane, *periodični pregledi su pregledi u cilju redovitog praćenja i ocjenjivanja zdravstvenog stanja osiguranika, koji su obavljani u propisanim rokovima*, a plaćanje za izvršene periodičke preglede nadležnim ordinacijama medicine rada obavlja se njima izravno na temelju ispostavljenih računa koje ordinacije ispostavljaju Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, u skladu sa čl. 18., st. 2. i 4. Odluke.

Stoga, u skladu s navedenim odredbama, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje nije u mogućnosti izvršiti povrat sredstava poslodavcu plaćenih na ime periodičkih pregleda radnika, jer je za periodične preglede propisan navedeni način plaćanja, a u konkretnom slučaju najvjerojatnije se radi o izvanrednim zdravstvenim pregledima radnika iz čl. 6., st. 7. Odluke na koje je radnike uputio poslodavac izvan propisanih rokova, a koji pregledi ne mogu ići na teret sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u skladu sa čl. 18., st. 14. Odluke.

3. Djelatnica se ozlijedila prilikom odlaska na posao na način da se spotaknula na stubama koje su sastavni dio obiteljske kuće te pala i udarila glavom o rubnjak ceste. Može li se navedena ozljeda smatrati ozljedom na radu?

Budući da je ozljeda nastala na stubama koje su u sklopu obiteljske kuće (mjesto spoticanja u konkretnom slučaju nije cesta ili javna površina), u skladu sa stajalištem Visokog upravnog suda Republike Hrvatske, radi se o okolnostima koje se ne mogu povezati s redovitim putem od stana do mjesta rada u smislu članka 66., stavka 3. važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, jer se radi o privatnom prostoru odnosno nekretnini na kojoj nitko osim same osiguranice nema utjecaja na vlastitu sigurnost.

Prema zauzetom pravnom shvaćanju Visokog upravnog suda Republike Hrvatske, ozljeda nastala na putu od stana do mjesta rada ili obrnuto ima se smatrati ozljedom na radu, u pravilu, ako se slučaj koji je uzrokovao ozljedu dogodio na redovitom putu na kojem bi sigurnost osiguranika mogla biti ugrožena od strane vanjskih faktora, odnosno u prostoru koji je izvan privatne sfere osiguranika.

4. Vozač sanitetskog vozila u obavljanju poslova svojeg radnog mjesta doživio je nezgodu u prometu na osnovi koje mu je izdan obvezni prekršajni nalog zbog prekršaja iz članka 51., stavka 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama koji je postao pravomoćan. Predstavljaju li navedene okolnosti prepreku za priznavanje ozljede na radu?

Člankom 67. važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju propisane su okolnosti zbog kojih se, ako se utvrde, u smislu navedenog Zakona, ozljeda neće smatrati ozljedom na radu.

Tako je člankom 67., točkom 1. istog Zakona propisano da se ozljedom na radu ne smatra ozljeda do koje je došlo zbog skrivljenog, nesavjesnog ili neodgovornog ponašanja na radnom mjestu, odnosno pri obavljanju djelatnosti, kao i na redovitom putu od stana do mjesta rada i obrnuto.

Prilikom ocjene o postojanju prepreka za priznavanje ozljede na radu iz članka 67., točke 1. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, u smislu članka 8. važećeg Zakona o općem upravnom postupku, u svakom pojedinom slučaju utvrđuje sve činjenice koje su bitne za zakonito i pravilno rješavanje upravne stvari, cijeneći pritom i javne isprave priložene u postupku odnosno pravomoćne prekršajne i kaznene odluke.

U konkretnom slučaju radi se o kršenju prometnih propisa od strane osiguranika prilikom

obavljanja radnih zadaća vozača sanitetskog vozila, utvrđenog od strane nadležnog tijela, na temelju odredaba važećeg Zakona o sigurnosti prometa na cestama, sve u skladu s pravomoćnim prekršajnim nalogom, kojim je utvrđeno da je osiguranik postupio protivno odredbi članka 51., stavka 1. navedenog Zakona. Navedenom odredbom propisano je da je vozač dužan brzinu kretanja vozila prilagoditi svojstvima i stanju ceste, vidljivosti, preglednosti, atmosferskim prilikama, stanju vozila te gustoći prometa tako da vozilo može pravodobno zaustaviti pred svakom zaprekom koju, u konkretnim uvjetima, može predvidjeti, odnosno da može pravodobno postupiti prema prometnom pravilu ili znaku.

Kako u predmetnom slučaju nije sporno da je osiguranik pravomoćnim obveznim prekršajnim nalogom Ministarstva unutarnjih poslova proglašen krivim za prekršaj iz članka 51., stavka 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, pravilno je utvrditi da postoje zapreke za priznavanje predmetne ozljede ozljedom na radu u smislu odredbe članka 67., točke 1. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju.

Navedeni stav u skladu je i s pravnim shvaćanjem izloženim u odlukama Visokog upravnog suda Republike Hrvatske prema kojima pravomoćni obvezni prekršajni nalog odnosno mjera upozorenja izrečena u prekršajnom postupku predstavljaju dokaz skrivljenog odnosno neodgovornog ponašanja osiguranika u prometu.

*Veronika Laušin, dr. med., spec. med. rada
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb*